

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ „ИНФЛАМАЦИЈА И РЕПАРАЦИЈА” - СКРИПТА ОД ДОЦ. Д-Р
ВАЊА ФИЛИПОВСКИ, ФАКУЛТЕТ ЗА МЕДИЦИНСКИ НАУКИ,
УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ” –ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев” во Штип, како и Одлуката бр. 2002-225/23 од 262. редовна седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки, одржана на 12.7.2021 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- **д-р Светлана Јовевска**, вонреден професор на Факултет за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев” во Штип;
 - **д-р Андреја Арсовски**, насловен редовен професор на Факултет за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев” во Штип
- за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис „Инфламација и репарација” од доц. д-р Вања Филиповски, наменет за студентите на прв циклус студии Општа медицина на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев” во Штип. По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Факултетот го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Скриптата „Инфламација и репарација” од доц. д-р Вања Филиповски е конципирана и пишувана според наставниот план и програма за предметот Патолошка анатомија 1. Скриптата е наменета за студентите од студиската програма Општа медицина, кои според програмата учат Патолошка анатомија 1 во петти семестар, со неделен фонд на часови 3+2+1. Ракописот кој им е доставен на рецензентите претставува дел од целокупниот материјал за предметот, кој ќе им овозможи на студентите да добијат сознанија за тој дел од предметната материја, што пак ќе овозможи реализација на барањата на предметната програма и ЕКТС системот.

Основна цел на скриптата е детално да се објаснат два големи и важни патолошки процеси како што се инфламација и репарација. Во првиот дел се обработува инфламацијата како патолошки процес. На почеток се дадени дефиниции и главни карактеристики на инфламаторниот процес и утврдени се причините за инфламација. Понатаму на клеточно ниво е објаснето препознавањето на инфективните агенси и оштетените клетки од страна на имуниот систем на домакилот. Следи детален опис на акутна инфламација со сите чекори од појавата на инсултот кој доведува до инфламација до завршетокот на инфламаторниот одговор и наведени се во детали медијаторите на инфламацијата. Следи опис на морфолошките облици на акутната инфламација и на крајот е опишан исходот на акутната инфламација. Се обработува и хроничната инфламација со опис за причините, морфолошките карактеристики, клетките и медијаторите на хронична инфламација и на крај се опишани и системските ефекти на инфламацијата. Во вториот дел се обработува репарацијата на ткивата. Даден е преглед на ткивна репарација, како и клеточна и ткивна регенерација. Опишано е детално формирањето на лузни и дадени се факторите кои ја нарушуваат ткивната репарација со осврт и на абнормално заздравување на рана. Овој воведен дел во патолошката анатомија претставува важна основа за разбирање на механизмите на настанок на инфламацијата и репарацијата со детален опис на морфолошките промени, при што студентот понатаму ќе научи да ги разликува разните облици на инфламација, репарација и регенерација со што ќе биде во можност и да ја претпостави етиологијата на инфламаторниот процес. Содржината на скриптата е организирана според следниот редослед: прво е даден општ преглед на инфламацијата со утврдување на дефиниции и главни карактеристики, понатаму се дадени причините за инфламацијата и начинот на кој оштетувачкиот агенс предизвикува инфламаторен одговор. Следи опис на акутна инфламација со детален опис на реакции што се случуваат

во микрооколината при акутната инфламација, а обработени се и медијаторите кои посредуваат во инфламаторниот одговор. На крајот се опишани морфолошките шеми и исходот на акутната инфламација, како и системските ефекти од инфламацијата. Следи преглед на ткивна репарација и регенерација и детален опис на репарација со формирање на лузни, како и патолошки процеси кои влијаат врз ткивната репарација.

Податоци за обемот на ракописот: Скриптата е напишана на 55 страници и не содржи слики. Обемот на скриптата „Инфламација и репарација” од доц. д-р Вања Филиповски ги задоволува основните критериуми за објавување според бројот на часови за предметот и согласно со одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачка дејност на Универзитетот „Гоце Делчев” во Штип.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: Ракописот е резултат на пребарување на стручна литература од светски автори и се базира на најновите изданија на учебниците по предметот Патолошка анатомија за англиското говорно подрачје. Во ракописот партијата инфламација и репарација е приспособена и напишана на македонски јазик, на начин лесно разбирлив за студентите, притоа следејќи ги најновите сознанија за ова поглавје од патологијата.

Краток опис за содржината: Преглед на инфламација: Дефиниции и главни карактеристики; Причини за инфламација; Препознавање на микроорганизми и оштетени клетки; Акутна инфламација; Реакција на крвни садови кај акутна инфламација; Леукоцитна регрутација на места на инфламација; Фагоцитоза и чистење на штетни агенси; Леукоцитно-посредувана ткивна повреда; Други функционални повреди на активирани леукоцити; Завршување на акутен инфламаторен одговор; Медијатори на инфламација; Вазоактивни амини: Хистамин и серотонин; Метаболити на арахидонска киселина; Цитокини и хемокини; Комплемент систем; Други медијатори на инфламација; Морфолошки шеми на акутна инфламација; Серозна инфламација; Фибринозна инфламација; Пурулентна (супуративна) инфламација, апсцес; Улцери; Исходи на акутна инфламација; Хронична инфламација; Причини за хронична инфламација; Морфолошки карактеристики; Клетки и медијатори на хронична инфламација; Системски ефекти на инфламација; Репарација на ткива; Преглед на ткивна репарација; Клеточна и ткивна регенерација; Репарација со лузни; Фактори кои нарушуваат ткивна репарација; Клинички примери на абнормално заздравување на рана и лузни.

ЗАКЛУЧОК

Ракописот за скрипта „Инфламација и репарација” од доц. д-р Вања Филиповски, наменет за студентите на Општа медицина, опфаќа дел од содржините според наставната програма. Со ова помагало студентите ќе можат полесно да го следат, разберат и со успех да го совладаат овој дел од материјата. Истата скрипта можат да ја користат и студентите од другите студиски програми на Факултетот за медицински науки.

Имајќи го предвид изложеното, како и основната намена на овој ракопис наменет за студентите на Општа медицина на Факултетот за медицински науки, на **Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев” во Штип му препорачуваме ракописот под наслов „Инфламација и репарација” - скрипта од авторот доц. д-р Вања Филиповски да го прифати како скрипта за објавување.**

Рецензенти

Д-р Светлана Јовевска, вонреден професор, с.р.

Д-р Андреја Арсовски, насловен редовен професор, с.р.